

A. P.

Svoji práci jsem složila z několika historek nebo vzpomínek ze tří období (Pražské jaro, srpen 1968, normalizace). Ptala jsem se rodičů i prarodičů. A sepsala je jako jejich výpověď.

Na jaře 1968 bylo mému tatínkovi 8 let a mamince 9 let. Táta vyrůstal v rodině, kde moje babička byla učitelkou hudební výchovy a dědeček pracoval v Ústavu fyzikální chemie. Jejich pocity z jara 68' byly smíšené, byl tu zároveň strach i naděje, i když všude okolo bylo veliké nadšení. Vše se nádherně uvolnilo. Nastala nová éra českého filmu (*Ach, ta vojna, Automat na přání, Žert*), uvolňovala se tisková cenzura, vznikaly písničky na toto období (jaro) a byla tu obrovská naděje na svobodu.

Uvědomuji si, že celá tato doba, která je shrnutá v mé práci, byla velice politicky zajímavá a že k ní určitě spousta lidí má nespočetně osobních vzpomínek a historek. Proto jsem vybrala několik nejlepších a ty sepsala.

Na těchto fotkách můžeme vidět moji maminku cvičící ve školce. Obrázky jsou pořízeny kolem roku 1965.

BABIČČINO PRAŽSKÉ JARO

1968

Já byla v té době učitelkou hudební výchovy a ruštiny na základní škole. Bylo mi 34 a měla jsem dva malé syny.

Tohoto roku se nám velice vydařila oslava MDŽ 8. března. S velikou radostí jsme s kolegy popíjeli a bavili se. Manžel, tvůj dědeček, jednou konečně svolil, že bude hlídat děti, tak jsem se rozhodla si tento večer pořádně užít. Měla jsem skvělou náladu, ale řekla jsem si, že té dnešní zábavě něco chybí. Sedla jsem si za piano a začala zpívat. Všichni se s velikým nadšením chytli a začali tančit a zpívat se mnou. Bylo hrozné horko a tak jsme si otevřeli okna, abychom se nadýchali trochu čerstvého vzduchu. Jak jsme ale byli čím dál veselejší, přicházela řada na odvážnější a odvážnější písničky, až jsme skončili u písniček na Rudé právo typu: „*Řekla kráva krávě, přečti si Rudé právo právě*“ a my křičeli a doslova si to užívali.

Další den nás ale čekalo nemilé překvapení: ke škole zamířili členové Veřejné bezpečnosti. Někdo ze sousedů jim pravděpodobně nahlásil, že se tu něco podobného zpívalo. Naše paní zástupkyně, mimochodem moje dobrá kamarádka, ale vše zapřela a tvářila se, jako kdyby se den předtím vůbec nic nedělo. Členové VB nic neřekli, nasedli do auta a odjeli. Všichni jsme měli veliké štěstí, že jsme narazili zrovna na lidi, kteří tomu období také věřili a nechtěli dělat problémy.

Doma jsem raději nic dědovi neřekla, protože jsem věděla, že by mě čekala neuvěřitelná přednáška, jak jsem nespolehlivá, jak jsem mohla rodině pěkně zavařit, jestli jsem si uvědomovala, co by s námi mohlo být dál, apod. Takže jsem dělala, jako kdyby se nic nestalo, a vše bylo v pořádku.

MAMINČIN SRPEN

1968

Byl začátek srpna, myslím, že to bylo kolem osmého. Před sebou jsem měla jako každý rok báječných 14 dní strávených s kamarády na vesnici u mé babičky, na které jsem se moc těšila. Každý den jsem už od rána trávila se svými kamarády na louce na kraji lesa, kde jsme měli postavený jakýsi „bunkr“. Bylo to báječné, měli jsme tu i schovaný poklad. Byl zakopaný u třetího stromu od našeho bunkru a měli jsme v něm schované naše nejtajnější věci (např. tajné zprávy, které jsme si navzájem házeli do schránek). Bylo mi tu fajn, babička se o mě úžasně starala a skvěle vyvářela. Jednoho dne mě ale babička probudila už v 6 hodin ráno s pláčem, že nás obsadili vojáci, a začala se bát, že bude válka. Kvečeru jsme s babičkou slyšely hluk, ozývalo se to zhruba od hospody na návsi. Babička mi řekla, že se tam jde podívat, a zakázala mi vycházet z domu. Já byla ale jako mála holka hrozně zvědavá a šla jsem tajně za ní. Když jsem byla schovaná za rohem naší hospody, viděla jsem, jak tam stojí shluk lidí a za nimi obrovský zelený tank. Babička mě ale zahlédla, rychle mě vzala za ruku a odvedla pryč. Doma mi řekla, co se stalo. Dav lidí tam stál, protože ten obrovský zelený tank přešel pana Bílka, který bydlel na druhém konci vesnice a byl to zdejší hajný. Byla to hrozná zpráva pro nás všechny, a proto si pro mě naši den nato přijeli.

To je jediné, co si k srpnu pamatuji, byla jsem přeci jenom malá holka, tudíž mi v hlavě utkvělo pouze toto. Jediné, na co si ještě vzpomenu, bylo to, že moji rodiče, kteří byli v té době v Praze, měli doma na návštěvě přátele z východního Německa. Ti, když se jednadvacátého srpna dozvěděli, co se stalo, rychle si sbalili kufry a odjeli domů, z důvodu velikých obav.

TATÍNKŮV SRPEN

1968

V té době mi bylo 8 let a samozřejmě jako každé léto jsme se starším bráchou a maminkou odjeli mimo Prahu do Pardubic, kde jsme měli dva domy a v jednom z nich bydlela i moje babička. Náš dům v Pardubicích stál na samém konci města a hned ob dva další domy začínal les. Miloval jsem to tam. Kdykoliv jsme s bráchou mohli sednout na kolo a jet se projet třeba právě do lesa nebo za babičkou, která bydlela v řadové vilce v centru města. Když jsme za ní přijeli, měla pro nás přichystanou čokoládu, a já to nikdy nechápal, jak může vědět, že přijedeme, ale stejně vždycky když jsme otevřeli dveře, na stole ležely dvě, pro mě s oříšky a pro bráchu mléčná. Babička za námi ale moc často nejezdila, většinou jen my za ní. Bylo opravdu výjimečné, když to bylo naopak. Jedenadvacátého srpna si pamatuji, že jsem se probudil už kolem osmé hodiny, bylo to dost neobvyklé, protože já jsem vždycky uměl vyspávat opravdu dlouho. Víím, že mě probudil nějaký hluk, jako kdyby někdo velmi hlasitě a vzrušeně mluvil. Vzbudil jsem bráchu, protože jsem se bál, a oba jsme vyšli z pokoje ještě v pyžamu. V obýváku hrálo rádio a u stolu seděla a maminka s babičkou, která přijela. Obě brečely a řekly nám, co se stalo. V tu chvíli mě brácha vzal za ruku a utíkal na půdu, kde už několik let ležela zaprášená ruská vlajka. Byli jsme pořád oba v pyžamech, ale to nás v tu chvíli vůbec nezajímalo, vzali jsme vlajku okamžitě na zahradu, kam bylo vidět snad ze všech stran, a zapálili ji. Mně i bráchovi tekly slzy, ale nakonec jsme ještě sebrali sílu a podupali jsme ji. Byli jsme na sebe ohromě hrdí, uvědomuji si, že i v tomto věku jsem měl z takovéhle věci silný pocit.

DĚDEČKOVA NORMALIZACE

V červenci 1969 jsem chodil do práce a manželka s dětmi odjela pryč, do Mariánských Lázní. 15. července jsme s přáteli vyrazili slavit Jindřicha. Oslavovali jsme, jak se říká, ve velkém. Popíjeli, chodili od baru k baru. Když už jsme byli v takovém pokročilejším stavu, jeden z kolegů z práce začal mít takové zvláštní řeči. Říkal, že má pocit, jako kdybychom se viděli naposled, apod. Ale nás v našem stavu vůbec nenapadlo, že by tím mohl něco myslet nebo naznačovat a už vůbec ne co.

Následující den jsem se pak léčil z opravdu těžké kocoviny, zavolal jsem do práce, že nepřijdu, a celý den jsem proležel a prospal. Další den už jsem do práce šel, tentokrát ale chyběl můj kolega. Den nato jsem se dozvěděl, volal mi to jeden kamarád, že právě tento kolega emigroval i s celou rodinou do Ameriky. Nikdo z nás nic netušil, nikomu z přátel to neřekl, aby náhodou nebyl prozrazen. Nebyla to pro mě zrovna příjemná zpráva, byl to moc fajn kluk a dobrý kamarád. Teprve postupně mi všechno docházelo, měl už to dávno vymyšlené a připravené, protože půl roku předtím tam byl na stáži. Stihl to na „poslední chvíli“, klec spadla v říjnu 69’.

Když jsem se pár dní potom z toho vzpamatoval, volal jsem tuto zprávu i manželce a dětem. Byli to známí celé naší rodiny, měli podobně staré děti jako my, holku a kluka. Strávili jsme spolu dokonce i několik báječných dovolených. O to víc mě mrzelo, že jsem to nevěděl a nemohl se pořádně rozloučit.